

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΤΑΙ

ΤΣΑΛΟΓΛΟΥ, Οἰκουμενική

Μυλῶν Αποστολῆς
ἐπιτομή
πρὸς Μισσελένη
ἔκδοσις
4 10/11 1937

Ἡ σχολή τῆς ἁγίας Τριάδος ἢ Τριαδική ιδρύθη τῷ 1834 ὑπὸ τοῦ μικροῦ Βούλκου τζορμπατζῆ Κούρτοβιτς Τσαλόγλου διατηρουμένη ὑπ' αὐτοῦ χάριν τῶν πτωχῶν παίδων τῆς συνοικίας τοῦ ἁγ. Κυριακῆς. Περί αὐτῆς ἔχω γράψει ἐν τῇ περί τῶν σχολείων τῆς Φιλιππουπόλεως μελέτῃ μου, δημοσιευθείσῃ ἐν τοῖς Θρακικοῖς. Ἐν τῇ περί κωδίκων δέ τῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως μελέτῃ μου δημοσιεύω (ἐν τῷ ἀρχεῖῳ) παραλαμβάνων ἐκ τῶν κωδίκων καί σχολιαζων τό σιγιλλιωδὲς γράμμα τοῦ πατριαρχεῖου πρὸς τὴν κοινότητα Φιλ/πόλεως περί τῆς ιδρύσεως τῆς σχολῆς, τὴν ἀπάντησιν εἰς αὐτό τῆς Κοινότητος, τό πατριαρχικόν γράμμα περί τοῦ κανονισμοῦ τῆς σχολῆς καί τό πρωτόκολλον τῆς πωλήσεως τῆς μεγάλης οἰκίας τοῦ μακαρίτου πρωτομαΐστορος τῶν ἁμπατζήδων Κ. Βουλγούρογλου ὑπὸ τῆς ἀνεμῖας τοῦ Μορφούλας εἰς τὸν Βούλκον ἀντί μόνον 3000 γρ. ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σχολή κοινοτική τῆς ἁγ. Τριάδος κατ' ἐντολήν τοῦ Θείου της.

Ὁ Βούλκος μικρὸς τζορμπατζῆς ἦτο υἱὸς ἐξηλληνισμένου Βουλγάρου ἐξ Ἀβραδάλων ἁμπατζῆ, ἐγκαταστάντος ἐν Φιλ/πόλει φθίνωντος τοῦ 18ου αἰῶνος. Αὐτός ὡς καὶ ὁ πρεσβύτερος του ἀδελφός Στοιγιάννος καὶ ὁ νεώτερος Παῦλος, ἐπιλεγόμενοι Κούρτοβιτς-Τσαλόγλου ἐγεννήθησαν ἐν Φιλ/πόλει, ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῇ Ἑλλ. σχολῇ μεταξύ Ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος καὶ ἀνηγορεύ-

Μυλῶν Αποστολῆς
ἐπιτομή
πρὸς Μισσελένη
4 Δεκεμβρίου 1937

(Συνοδὸς)

2

(ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΙ. ΤΑΛΛΟΓΛΟΥ ΟΤΙΩΝΕΣ)

θησαν μαϊστορες ἀμπατζήδες. Πάντες ἠλλήνιζον τότε ἔχοντες καὶ τὴν Ἑλληνι-
κὴν γλῶσσαν ὥς οἰκογενειακὴν (πρῶτον ἡμῖς τοῦ 19ου αἰῶνος). Ὁ Βούλκος ἡ-
τύχησεν ὡς караμπατζής καὶ εἶτα ἐπέδωκεν εἰς τὰ μπεγλίκια καὶ ἐκέρδισε χρή-
ματα πολλά. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν φιланθρωπίαν του καὶ φιλογένειαν ὡς καὶ ἡ
ἐκ Σαμακοβίου κυρία του ἡ μεγάλη κοκκίνα Ἑλισάβετ. Συνέδραμε πλουσίως εἰς
τὴν ἀνέγερσιν ἐκ βάθρων τῆς ἐτοιμορρόπου ἐνοριακῆς του ἐκκλησίας Ἀγ. Κυ-
ριακῆς, ἐκδώσας αὐτὸς τὸ φερμάνιον, ἀνωνύμως δὲ προσήνεγκε διὰ τοῦ πατριαρ-
χείου 10000 γρ. εἰς τὴν μητρόπολιν, ὅπως οἱ τόκοι αὐτῶν δῖς τοῦ ἔτους ἀνά
500 γρ. διανέμονται ὑπὸ τῆς μητροπόλεως διὰ τοῦ ρουφετίου τῶν ἀμπατζήδων
εἰς τοὺς ἐνδεεῖς. Ἀπέθανε δυστυχῶς νέος τῷ 1837 ἐν Ἀδριανουπόλει, ὅπου καὶ
ἐτάφη. Ἀπέθανεν ὡς Ἕλληνας ἡ χήρα του πρὸς μνήμην του ἐξωγράφησε τὴν ἀριστε-
ρὰν πτέρυγα τοῦ προσώου τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τῆς μονῆς τῆς Ρήλας (1842)
καὶ ἐπέγραψεν ἑλληνιστί ὅτι κτλ. Ὁ Βούλκος ἀφῆκε δύο θυγατέρας, ἃς αὐτὸς
ἀποκατέστησε καὶ δύο υἱοὺς μικροῦς. Αἱ θυγατέρες του ἐνυμφεύθησαν τοὺς Ἑλ-
ληνας μεγαλεμπόρους Παπασαοῦλ καὶ Παυλίδην (Στενιμαχίτην) οἱ δὲ υἱοὶ του
Γεώργιος καὶ Ἀλέξανδρος ἐσπούδασαν τὴν ἰατρικὴν καὶ καίπερ λαλοῦντες τὴν
Ἑλληνικὴν ἐπανῆλθον εἰς τὸν ἑθνισμὸν τῶν προγόνων των μετὰ τὸ σχίσμα ἡ
μᾶλλον μετὰ τὴν ἀΰστασιν τοῦ Βουλγ. κράτους. Ὁ Γεώργιος διετελέσε διπλωμα-
τικός πράκτωρ τῆς Βουλγαρίας ἐν Κων/πόλει, ὅπου ἐδολοφονήθη, ὁ δὲ Ἀλέξαν-
δρος, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἦτο στρατιωτικὸς ἰατρός ἐν Τουρκίᾳ ἐγένετο τοιοῦτος
ἐν Βουλγαρίᾳ φθάσας εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου; Ἀπέθανε μετὰ τὸ 1900
τὸν ἐνθυμοῦμαι συχναῶντα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ καφενείῳ τοῦ Καραμάνου καὶ ἔχον-
τα φίλους μόνον Ἑλλήνας καὶ ὁμιλοῦντα ἑλληνιστί. οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ ἀρχι-
τέκτων καὶ γεωπόνος-Βούλγαροι, Ἀπέθανον ἄκληροι. Τοῦ πράκτορος ἡ θυγάτηρ
(μονογενής) μία ἐκ τῶν ὡραιότερων γυναικῶν τῆς Βουλγαρίας καὶ τώρα ἀκόμη
μεθ' ὅλα τὰ γηράματα της ἐνυμφεύθη τὸν στρατηγὸν Βινάρωφ, ἡ δὲ μονογενής
της κόρη εἶναι νῦν σύζυγος τοῦ ἐν Μονδίγφ Βουλγάρου πρεσβευτοῦ Ράδεφ.

- Ὁ Παῦλος Κούτοβιτς, νεώτερος ἀδελφός τῶν Βούλκων, Ἕλληνας καθ' ὅλα, ἀ-
πεστάλη εἰς Ἀμασκὸν πρὸς ἐμπορίαν ὑπὸ τῶν Βούλκων. Ἐκχεῖ ἐνυμφεύθη εὐγε-
νῇ Συρίαν ὁρθόδοξον τὴν Γραμματικὴν. Ἐπανήλθεν εἰς Φιλ/πολιν τῷ 1840 μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ Βούλκου, ὃν εἶχε δυσαρρεστήσει. ἔκτισε μεγαλοπρεπὴ οἰκίαν

παρά τῇ σχολῇ τῆς ἁγ. Τριάδος καί προσεκάλεσεν ἐκ Συρίας τὴν σύζυγον του
μετά τοῦ μικροῦ του παιδός 'Αλεξάνδρου. Μετά τινων ὁμως ἐτῶν συμβίωσιν
ἐξεδίωξεν τὴν σύζυγον του μετά τοῦ παιδός της. Τό πρᾶγμα ἤχθη εἰς τὴν μη-
τρόπολιν καί τό τουρκικόν ἱεροδικεῖον. Τῷ ἐδόθη διαζύγιον ὑπό τόν ὅρον ν'
ἀποζημιώσῃ τὴν Γραμματικὴν. Τότε προξενούντος τοῦ Γ. Τσουκαλᾶ ἐνυμφεύθη
τὴν εὐειδῇ 'Ελένην, ἀδελφὴν τῶν πεπραγεμένων Γεωργιάδων, στεφανωθείς ὑπό
- τοῦ Μιχαλάκι βέη Γκεμέσγερδάνη καί ἐκ τῆς προικός της ἀπεξημίωσε τὴν πρώην
σύζυγον του διὰ 400 λιρῶν. Αὕτη ἐνυμφεύθη τόν χῆρον καραμπητζῆ Καζαντζό-
γλου ἐξ οὗ ἀπέκτησε τὴν 'Αρετὴν κυρίαν Γιουβάντουγλου (οἱ πέντε θυγατέρες
της ἀπόφοιτοι τῶν Ζαριφείων ἔλαβον 'Ελληνας), ἐσπούδασε δέ τόν υἱόν της
ἐν 'Αθήναις καί ἐν Παρισίοις ἰατρὸν. Οὗτος εἶναι ὁ περιώνυμος Ζωηρός πα-
- σᾶς 'Αλέξανδρος, συγγραφεύς, πρόεδρος τοῦ ἐν Κων/πόλει 'Ελλ. Φιλολ. Συλλό-
- γου καθηγητῆς τῆς ἱατρικῆς σχολῆς καί ἰατρὸς τοῦ σουλτάνου. Ὁ Παῦλος ἐκ
τῆς 'Ελένης ἀπέκτησεν υἱόν ἀποθανόντα ἔφηβον καί δύο εὐειδεῖς θυγατέρας,
νυμφευθείσας 'Ελληνας, τὴν Ραλλοῦ νυμφευθεῖσαν τόν 'Ελληνα ὑπήκοον Κωνσταν-
- τῖνον Ταχτατζῆ - οἱ ἔγγονοι του ἐξεβουλγαρίσθησαν - λαλοῦσιν ὁμως τὴν 'Ελ-
- ληνικὴν, καί τὴν Μαριώραν νυμφευθεῖσαν τόν 'Ελληνα Γιάγκον Κούρτοβιτς, ἑ-
- παρχον Στενιμάχου ἐπὶ Ρωμυλίας καί εἶτα εἰσπράκτορα τῆς 'Ελλ. Κοινότητος
Φιλ/πόλεως μέχρι τοῦ θανάτου του. Οἱ ἀπόγονοι του 'Ελληνες. Ὁ Παῦλος ἔνε-
- κα χρηματικῶν ἀναγκῶν προσεχώρησεν εἰς ^{ἐν} Σλαβικὴν προπαγάνδαν ἀπὸ τοῦ 1849
- καί εἰργάσθη μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου του Γεωργάκη-βέη, υἱοῦ τοῦ Στοιγιάν τζορμ-
- πατζῆ καί τοῦ ἱατροῦ Τσιομάκωφ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς
- βουλγαρίας. Ἡ ἀλληλογραφία του ὁμως διεξήγετο ἐλληνιστί ὥς καί ἡ τοῦ ἐξα-
δέλφου του. Ἄεθανε τῷ 1872. Ἡ σχολή τῆς ἁγ. Τριάδος ἐλλείψει πόρων ἐκλεί-
- σθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῆς τὴν διετήρησε μέχρι τοῦ 1848. Ὑπὸ τοῦ Παύλου
δε ὥς ἐφόρον αὐτῆς κατὰ τό πατριαρχικόν σιγίλλειον (διότι οἱ συγγενεῖς τοῦ
ἱδρυτοῦ ἔδει νὰ ἐφορεύωσι) παρεδόθη τοῖς βουλγάροις. Ἐλειτούργησεν ὥς
βουλγαρικὴ δημοτικὴ σχολή ὑπὸ τό αὐτό ὄνομα καί λειτουργεῖ ὥς τοιαύτη με-
- χρι σήμερον. Συγγενής τῶν Τσαλόγλου εἶναι ὁ ἐπὶ ἔτη ἔμπορος ἐν Αἰγύπτῳ
'Ιωάννης Τσαλίδης, ὅστις ἀποθανὼν πρὸ τοῦ 1900 κατέστησε γεν. κληρονόμον
του ὥς ἀκληροῦ τὴν 'Ελλην. κοινότητα Ζαχαζικίου κληροδοτήσας αὐτῇ περί τάς
4.000 λίρας.